

Handreiking burgerparticipatie

Bij initiatieven in de fysieke leefomgeving

Een initiatief is een plan/idee van een initiatiefnemer die betrekking heeft op de fysieke leefomgeving en dat verder uitgewerkt moet worden voordat het wordt ingediend als een formele aanvraag.

Voor een goed initiatief is het noodzakelijk om samen te werken en af te stemmen met overheden, inwoners, bedrijven en andere organisaties.

Wat is participatie?

Participatie zorgt ervoor dat er in een vroegtijdig stadium belangen, ervaringen, kennis en creativiteit van inwoners of andere betrokkenen over uw initiatief in beeld komen.

Participatie betekent niet dat alle partijen het met elkaar eens moeten worden. Het doel van participatie is dat belanghebbenden volwaardig betrokken zijn/ worden bij de totstandkoming en uitwerking van uw initiatief.

Waarom participeren?

- Participatie zorgt ervoor dat er een (betere) besluitvorming zal plaatsvinden doordat alle belangen vroegtijdig in beeld zijn en met deze belangen rekening kan worden gehouden.
- Door de inbreng van belanghebbenden worden plannen verrijkt en verbeterd.
- Participatie verhoogt de kwaliteit van een besluit en verkleint de kans op onnodige vertraging door bezwaar- en beroepsprocedures.

U, als initiatiefnemer bent verantwoordelijk voor het op een passende manier betrekken van belanghebbenden bij uw initiatief. Dit handvat verteld in stappen hoe er vorm kan worden gegeven aan een participatieproces en is bedoeld voor iedereen die een initiatief wil ontwikkelen in de fysieke leefomgeving waarvoor (eventueel) een omgevingsvergunning nodig is.

Stappenplan

Stap 1: Breng het initiatief in beeld

Creëer een duidelijke beeld over uw initiatief zodat u weet waar uw initiatief aan moet voldoen.

Stap 2: Bepaal wat het participatieniveau is

Binnen de gemeente Meierijstad zijn er vier participatieniveaus. Welke niveau van toepassing is op uw initiatief is afhankelijk van de invloed van uw initiatief op de omgeving. U dient een participatieniveau vast te stellen dat bij uw initiatief past.

Stap 3: Maak een participatieplan en voer het plan uit

U dient in dit plan te vermelden welk participatieniveau is gekozen, wie de belanghebbenden zijn, hoe belanghebbenden zullen worden benaderd en wat er met de inbreng van belanghebbenden gaat gebeuren. Als initiatiefnemer bent u verantwoordelijk voor het uitvoeren van het participatieplan.

Stap 4: Maak een participatieverslag

U dient een verslag te maken van alle participatiestappen die u als initiatiefnemer hebt ondernomen. Alle acties en resultaten moeten worden vastgelegd in het participatieverslag.

Stap 5: Dien uw aanvraag in bij de gemeente

Maak uw initiatief compleet. Verwerk hierin de opmerkingen van belanghebbenden en deel dit met iedereen die u heeft betrokken. Afhankelijk van het niveau dat u hebt gekozen kunt u uw initiatief als een formele aanvraag indienen bij de gemeente.

Stap 1

Breng het initiatief in beeld

De eerste stap die u moet doorlopen is het in beeld brengen van uw initiatief. Dit is belangrijk voor het bepalen van het participatieniveau. Ook zorgt het ervoor dat U, als initiatiefnemer duidelijkheid kan creëren over uw initiatief bij belanghebbenden. U kunt uw idee of plan duidelijker en concreter overbrengen aan belanghebbenden.

Beantwoord bijvoorbeeld de onderstaande vragen over uw initiatief, zodat u de omgeving concreet over uw initiatief kunt informeren.

1. Wat is uw initiatief/ idee/ ontwerp en waar wilt u dit realiseren?
2. Wat wilt u bereiken met dit initiatief?
3. Hoe ziet het eindplaatje eruit?
4. Waarom neemt u dit initiatief?
5. Wat is de invloed van uw initiatief voor de belanghebbenden/omgeving?
6. Hoelang gaat het initiatief duren? Is het kortlopend of doorlopend?
7. Voldoet het initiatief aan de relevante wet- en regelgeving?

Stap 2

Bepaal het participatieniveau

De tweede stap die gezet moet worden is het vaststellen van het participatieniveau. De gemeente Meierijstad kent 4 participatieniveaus. U dient als initiatiefnemer te kijken naar welk niveau het beste bij uw initiatief past. Dit niveau kunt u vaststellen door te kijken naar de complexiteit van het initiatief en de invloed van het initiatief op de omgeving. Hoe groter de invloed hoe hoger het participatieniveau.

Hieronder vind u uitleg over de participatieniveaus die u op weg helpt.

Niveau 1: informeer belanghebbenden

U, als initiatiefnemer bent verantwoordelijk om de belanghebbenden te informeren. Dit doet u door de belanghebbenden de mogelijkheid te geven om geïnformeerd te worden over een initiatief en hierop te reageren. De bijdragen die de belanghebbenden leveren zijn niet bepalend. U kunt gebruik maken van verschillende communicatiemiddelen, zoals informatiebijeenkomsten, een informatiebrief, e-mail en dergelijke. U bent als initiatiefnemer vrij in het bepalen van het communicatiemiddel. Op dit niveau is de rol van belanghebbenden luisteren en reageren.

Niveau 2: raadpleeg belanghebbenden

U, als initiatiefnemer bent verantwoordelijk voor het verzamelen van de mening, ervaringen, ideeën, wensen en voorkeuren van de belanghebbenden over het initiatief. Hierbij is de bijdrage die de belanghebbenden leveren niet bepalend en hoeft u deze inbreng niet te gebruiken. Echter is het wel van belang om dit te motiveren. U bepaalt zelf hoe het traject met betrekking tot het initiatief verder verloopt. De rol van belanghebbenden op dit niveau is het geven van een mening.

Niveau 3: adviseer belanghebbenden

U, als initiatiefnemer vraagt belanghebbenden om mee te denken over het initiatief. Belanghebbenden kunnen aangeven of ze problemen of bezwaren hebben tegen het initiatief en eventueel kunnen ze hiervoor oplossingen aandragen. De uitkomsten hiervan neemt u als initiatiefnemer mee in de uitwerking van uw initiatief. U hoeft de uitkomsten niet te gebruiken, maar het is noodzakelijk om dit te motiveren aan belanghebbenden. Op dit niveau denken belanghebbenden mee.

Niveau 4: coproduceer met belanghebbenden

U, als initiatiefnemer verzoekt de belanghebbenden om deel te nemen in de ontwikkeling van uw initiatief. In samenspraak met de belanghebbenden bepaalt u als initiatiefnemer de agenda, uitgangspunten en de inrichting van het proces. U maakt samen met de belanghebbenden keuzes en zoekt eventueel naar oplossingen. De uitkomsten dient u te gebruiken bij het uitwerken van het participatieplan. Op dit niveau ontwikkelen belanghebbenden mee.

Stap 3

Maak een participatieplan

U dient als initiatiefnemer een participatieplan op te stellen. Hierin vermeldt u welke stappen u gaat ondernemen in het participatieproces. Er dient gemotiveerd aangegeven te worden welke participatieniveau is gekozen, wie de belanghebbenden zijn, hoe de belanghebbenden benaderd zullen worden en wat u met de inbreng van belanghebbenden gaat doen. Indien u heeft gekozen voor participatieniveau 1 of 2, dan dient u zelf een participatieplan op te stellen en dit uit te voeren. Als u heeft gekozen voor participatieniveau 3 of 4, dient u contact op te

nemen met de gemeente Meierijstad. De gemeente adviseert en doorloopt samen met u de onderstaande eisen van het participatieplan.

Hieronder staan de minimale eisen die worden gesteld aan het participatieplan.

Motiveer uw keuze van participatieniveau

U, als initiatiefnemer dient te motiveren welke vorm van participatieniveau bij uw initiatief past en waarom u voor dit participatieniveau hebt gekozen. Hierin vermeldt u wat het doel is van participatie en wat u ermee wil bereiken. Het is fijn voor betrokkenen om te weten wat hun rol is in het participatieproces, is het mee-ontwikkelen, meedenken, een mening geven of luisteren en reageren.

Wie zijn de belanghebbenden?

U, als initiatiefnemer dient aan te geven wie de belanghebbenden bij uw initiatief zijn. Belanghebbenden kunnen burgers, bedrijven en/of organisaties zijn. Hun belangen (bijvoorbeeld woon-of leefklimaat) kunnen mogelijk geraakt worden door uw initiatief. Om vast te stellen wie belanghebbenden van uw initiatief zijn is het belangrijk om vast te stellen wat de impact van uw initiatief is op de omgeving en wie er allemaal geraakt worden door uw initiatief.

Hoe gaat u participatie organiseren en wanneer worden belanghebbenden betrokken?

U, als initiatiefnemer moet bepalen welke activiteiten er georganiseerd moeten worden om participatie mogelijk te maken. U dient aan te geven welke activiteit u hiervoor kiest, wat het doel van de activiteit is en hoe u belanghebbenden zult betrekken. U dient hierbij rekening te houden met het participatieniveau dat u heeft gekozen, omdat elke niveau een ander inspanning vergt. Bij het organiseren van participatie dient u in ieder geval aan te geven op welke manier belanghebbenden worden betrokken bij uw initiatief, wat het doel is van participatie en op welk moment belanghebbenden hun belangen kenbaar kunnen maken. Dit is belangrijk, omdat bij een hoger participatieniveau belanghebbenden vroegtijdig moeten worden betrokken en de inbreng van belanghebbenden meer invloed heeft.

Wat gaat u doen met de resultaten van participatie?

U, als initiatiefnemer dient aan te geven wat u gaat doen met de inbreng van belanghebbenden. Hierbij dient u rekening te houden met het participatieniveau dat u heeft vastgesteld.

Voer het participatieplan uit

U, als initiatiefnemer dient het participatieplan dat u heeft vastgesteld uit te voeren voordat u uw initiatief verder in procedure brengt. Voor het succesvol uitvoeren van het participatieplan kunnen de volgende punten u helpen:

- Creëer duidelijkheid over uw initiatief bij alle betrokkenen. Geef aan waarom u dit initiatief heeft en wat u ermee wilt bereiken (doel). Doe dit door middel van een open en actief gesprek over uw initiatief met belanghebbenden en ook met mensen die specialistische kennis hebben, zoals bijvoorbeeld de contactfunctionarissen van de gemeente.
- Maak duidelijk bij de belanghebbenden wat hun bijdrage is aan uw initiatief. Iedereen die een belanghebbende is kan een bijdrage leveren, daarom dient u alle belanghebbenden gehoord te hebben.
- Zorg ervoor dat er helderheid is over uw manier van participeren. Maak spelregels voor bijeenkomsten, creëer duidelijkheid over termijnen, het proces en geef aan wat de rol van betrokkenen is en communiceer open en duidelijk.
- Breng alle meningen en perspectieven die zijn gedeeld in beeld. Gebruik deze verschillende meningen en perspectieven om uw participatieplan te verbeteren.

Stap 4

Maak een participatieverslag

U, als initiatiefnemer dient in een participatieverslag vast te leggen welke acties u heeft uitgevoerd en wat de resultaten van participatie zijn geweest. U dient in dit verslag op te nemen:

- Welke participatieniveau u heeft gekozen en waarom u voor deze participatieniveau hebt gekozen.
- Het participatieplan dat u heeft vastgesteld.
- Welke belanghebbenden u wel of niet heeft betrokken bij uw initiatief en waarom
- Een uitwerking van wat de meningen en perspectieven zijn geweest van deze belanghebbenden

Deze punten dient u alleen uit te werken, indien u heeft gekozen voor participatieniveau 3 of 4:

- Een uitwerking van wat er is gedaan met de meningen en perspectieven van belanghebbenden.
- Indien van toepassing, de motivering van hoe u de meningen en perspectieven in het initiatief heeft verwerkt.

Stap 5

Dien uw aanvraag in bij de gemeente

Participatie is een onderdeel van het totale initiatief. Indien u heeft gekozen voor participatieniveau 1 of 2 en de hierboven genoemde 4 stappen heeft doorlopen en uitgevoerd, heeft u voldoende geparticipeerd en is uw initiatief met betrekking tot het onderdeel participatie klaar om ingediend te worden als een aanvraag. U dient bij het indienen van uw aanvraag bij de gemeente, het participatieplan en het participatieverslag ook aan te leveren. Als u heeft gekozen voor participatieniveau 3 of 4, dan heeft u in overleg met de gemeente een participatieplan opgesteld en uitgevoerd. Indien u hiernaast ook de overige stappen heeft doorlopen kan er een volledig aanvraag worden ingediend.

Wat doet de gemeente Meierijstad met de participatieresultaten?

Het bevoegd gezag, in vele gevallen de gemeente, beslist of een omgevingsvergunning wordt verleend of niet. De participatieresultaten worden door het bevoegd gezag meegenomen in de beoordeling van uw vergunningaanvraag. Er wordt gekeken of u als initiatiefnemer alle stappen zorgvuldig heeft genomen.

Zienswijze-, bezwaar- en beroeps procedure

Participatie vindt plaats voorafgaand aan de besluitvorming. Het blijft wettelijk mogelijk dat belanghebbenden hun zienswijze, bezwaar of beroep instellen tegen de omgevingsvergunning. Participatie kan wel als gevolg hebben dat er minder zienswijzen, bezwaren en beroepen worden ingediend tegen een besluit.

Bronnenlijst

Voor het maken van deze handreiking is er gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Stappenplan participatie gemeente Breda
- De Omgevingswet
- De Omgevingsregeling
- De resultaten van de Interviews die zijn gehouden met gemeente Breda, gemeente Zoeterwoude, gemeente Zaanstad, gemeente Venlo, gemeente Tiel en gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Toelichting handreiking burgerparticipatie voor het werkatelier VTH

Participatie is een van de onderdelen om tot een haalbaar initiatief te komen. In de handreiking voor burgerparticipatie zijn er een aantal stappen vastgesteld die een initiatiefnemer kan doorlopen om voldoende te participeren.

Met stap 1 dient de initiatiefnemer zijn/haar initiatief in beeld te brengen. Dit doet de initiatiefnemer door de vragen die zijn opgenomen in stap 1 te beantwoorden. Het is de bedoeling dat er duidelijkheid wordt gecreëerd over het initiatief. Door de vragen in stap 1 te beantwoorden kan de initiatiefnemer in beeld brengen wat de invloed is van het initiatief op de omgeving/belanghebbenden en welk participatieniveau van stap 2 bij het initiatief past.

In de tweede stap van de handreiking wordt het participatieniveau bepaald. De gemeente Meierijstad heeft vier participatieniveau's vastgesteld. Per initiatief dient een initiatiefnemer te kijken welk participatieniveau het beste bij het initiatief past. Als het initiatief een grote invloed heeft op belanghebbenden en/of de omgeving, dan vraagt het om een hoger participatieniveau. Het is daarom belangrijk om een passend participatieniveau te kiezen bij het initiatief. Indien een initiatiefnemer kiest voor participatieniveau 1 of 2, het informeren of raadplegen van belanghebbenden/omgeving, dan dient de initiatiefnemer zelf een participatieplan vast te stellen. Hierbij dient de initiatiefnemer rekening te houden met de minimale eisen die zijn vastgesteld voor het participatieplan. Deze eisen zijn terug te vinden in stap 3 van de handreiking.

Als er voor niveau 1 of 2 wordt gekozen, dan betreft het initiatief een eenvoudig initiatief en is het niet noodzakelijk om een uitgebreid participatieplan op te stellen en uit te voeren. Wel is het belangrijk om een participatieverslag te maken, waarin is opgenomen welk participatieniveau is gekozen en waarom er voor dit participatieniveau is gekozen. Daarnaast bestaat het participatieverslag uit het participatieplan plus de uitvoering van dit plan (dit kan bijvoorbeeld zijn informeren van de burens/omwonenden) en een overzicht van de belanghebbenden die bij het initiatief zijn betrokken. Als de initiatiefnemer alle stappen heeft doorlopen dan is het initiatief met betrekking tot participatie klaar om ingediend te worden als een aanvraag.

Mocht de initiatiefnemer kiezen voor participatieniveau 3 of 4, dan is het verstandig dat er contact wordt opgenomen met de gemeente om samen op advies van de gemeente een participatieplan op te stellen en dit plan uit te voeren. Hierbij dient er rekening gehouden te worden met de eisen van het participatieplan die in stap 3 van de handreiking staan. Als de initiatiefnemer het participatieplan heeft uitgevoerd, dient hij/zij hiervan ook een participatieverslag te maken. In dit verslag dient de initiatiefnemer net zoals bij participatieniveau 1 en 2 op te nemen welk participatieniveau is gekozen en waarom er voor dit niveau is gekozen. Daarnaast bestaat het participatieverslag uit het participatieplan (plus de uitvoering van dit plan) en een overzicht van alle belanghebbenden die bij het initiatief zijn betrokken. In het participatieverslag is een overzicht gemaakt van de ingebrachte standpunten van de belanghebbenden en de motivering hoe deze standpunten zijn meegenomen in het initiatief.

Stroomschema:

